

Факультет юридичний
Кафедра теорії, історії держави і права та філософії права

СИЛАБУС

навчальної дисципліни «Римське право»

Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС
Період викладання	1 семестр
Рівень вищої освіти	Перший
Спеціальність	293 «Міжнародне право» (081 «Law»)
Освітня програма	293 «Міжнародне право» (081 «Law»)
Викладач(і)	Гоцуляк Юрій Вікторович, д.ю.н., доцент
Профайл викладача(ів)	http://rang.donnu.edu.ua/?pg=kt&nu=115#search
Доступ до матеріалів курсу	https://goo-gl.su/MO1h0Hs
Контактна інформація	y.hotsulyak@donnu.edu.ua

Анотація:

Навчальна дисципліна «Римське право» сприяє формуванню у здобувачів освіти теоретичних з подальшим їх використанням в своїй професійній діяльності. Теоретичні знання з римського права є складовою частиною професійних знань і умінь фахівця-правознавця.

Курс дає можливість сформувати цілісні знання щодо ключових інститутів приватного права, закладає основи правової культури, формує знання щодо історії становлення та розвитку багатьох категорій сучасного права.

Метою вивчення навчальної дисципліни є вивчення історії виникнення і розвитку римського приватного права, його джерелами, змістом, історичним і сучасним значенням, формування уявлень про генезу розвитку цивільного права.

За результатами вивчення дисципліни слід очікувати такі компетентності здобувачів вищої освіти:

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-6. Здатність бути критичним і самокритичним, діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-9. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК-1. Здатність застосовувати здобутки римського права, знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК-2. Здатність розуміти сутність, генезу, принципи організації міжнародних відносин.

СК-11. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.

Результати навчання (РН):

РН-1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН-4. Демонструвати здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.

РН-8. На високому професійному рівні брати участь у фахових дискусіях із міжнародно-правових і загальноюридичних питань; поважати опонентів і їхню точку зору.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль				Підсумковий контроль
Модуль 1		Модуль 2		
організаційно-навчальна робота здобувача в аудиторії	залікова модульна робота	організаційно-навчальна робота здобувача в аудиторії	самостійна робота	
20 б	10 б	20 б	10 б	
				40 б

Змістовий модуль 1 оцінюється за наступними показниками:

- ✓ організаційно-навчальна робота здобувача в аудиторії (опитування, доповідь, презентація);
- ✓ залікова модульна робота.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач вищої освіти за заліковий модуль 1 складає **30 балів**, з яких:

- ✓ за організаційно-навчальну роботу в аудиторії (практичні заняття № 1 – 7) – **20 балів** максимально;
- ✓ за модульну контрольну роботу № 1 – **10 балів** максимально.

Змістовий модуль 2 оцінюється за наступними показниками (30 балів):

- ✓ організаційно-навчальна робота здобувача в аудиторії (опитування, доповідь, презентація) (20 б);
- ✓ самостійна робота (10 б);

Організаційно-навчальна робота здобувачів в аудиторії оцінюється з урахуванням участі в аудиторних заняттях (виступи, опитування, доповіді).

Опитування є інструментом оцінювання динаміки набутих результатів навчання, оцінювання знання термінології, фактів, понять, теорій, концепцій, розуміння, пояснення і сприймання інформації, вміння передати набуті знання своїми словами, висловлюватися з відповідної теми коротко чи розширено із аргументацією власної позиції.

Критерії оцінювання опитування (усне/письмове).

3.: усна/письмова відповідь є правильною, цілісною, логічною, обґрунтованою, містить аргументацію, аналітичні міркування, демонструє критичне мислення здобувача.

2.: усна/письмова відповідь є правильною, логічною, частково обґрунтованою, аналітичні міркування та аргументація є недостатніми.

Доповідь – це 1) один з видів монологічного мовлення, публічне, розгорнуте, офіційне повідомлення з певного питання, ґрунтоване на залученні документальних даних; 2) повідомлення або документ, зміст якого представляє інформацію та відображає суть питання або дослідження стосовно цієї ситуації.

Критерії оцінювання доповіді

Критерії оцінювання	1 бал	2 бали	3 бали
Розуміння завдання	Використані матеріали мають часткове відношення до теми; представлена інформація не аналізується і не оцінюється	Використані матеріали по більшій мірі мають відношення до теми, але частково аналізуються та оцінюються	Використані матеріали повністю відповідають темі, аналізуються та оцінюються у повній мірі
Логіка викладання матеріалу	Логіка викладання матеріалу порушена, структурованість прослідковується частково	Логіка викладання матеріалу прослідковується, наявна структурованість	Матеріал викладається логічно, повністю прослідковуються причинно-наслідкові зв'язки
Авторська оригінальність	Стандартна робота, 70% запозиченого матеріалу	10-15% викладеного матеріалу являють собою авторські пропозиції	Унікальна робота; містить 65-70% оригінальних, винахідницьких прийомів та пропозицій

Культура мовлення, манера триматися перед аудиторією	Доповідач губиться перед аудиторією, демонструють бідність мовлення, порушує регламент, не може втримати увагу аудиторії	Доповідач допускає не грубі мовленнєві помилки під час виступу, незначно порушує регламент, частково утримує увагу аудиторії	Доповідач впевнено тримається перед аудиторією, володіє культурою мовлення, дотримується регламенту, утримує увагу аудиторії
Відповіді на питання	Доповідач не може відповісти на питання або під час відповідей поводить себе агресивно, некоректно	Доповідач не на всі питання може знайти переконливі, аргументовані відповіді	Доповідач переконливо, повно і аргументовано відповідає на всі поставлені

Презентація (power point presentation, PPT) – це ефективний та універсальний формат донесення інформації, який являє собою набір слайдів та спеціальних ефектів (слайд-шоу), текстовий вміст презентації, замітки доповідача, а також роздавальний матеріал для аудиторії, що зберігаються в одному файлі.

Критерії оцінювання презентації

Критерії оцінювання презентації	1 бал	2 бали	3 бали
Відповідність матеріалу тематиці проєкту	Містить близький за тематикою матеріал але не несе важливої інформативної функції	Загалом відповідає тематиці проєкту і є досить інформативним	Точно відповідає тематиці, містить дуже важливу інформацію
Структурованість інформації	Важко вловити структуру подання інформації	Прослідковується певна структура в розміщенні інформації	Має чітку, логічно вибудовану структуру
Використання графіків, таблиць, діаграм	Графіки, таблиці і діаграми відсутні	Графіки, таблиці і діаграми представлені в роботі, але суттєво не доповнюють змісту	Графіки, таблиці і діаграми відповідають змісту та розкривають його сутність
Наявність посилань на використані інформаційні джерела	Немає посилань на використані джерела	Не повністю представлені інформаційні джерела або не всі правильно оформлені	Оформлення посилань на інформаційні джерела цілком правильні, вичерпні
«Читаємість» тексту, наочність.	Естетичний вигляд незадовільний (відсутня чітка структура розміщення інформації, недоречна графіка оформлення)	Естетичний вигляд дещо псує недостатньо чітка структура розміщення інформації, не зовсім доречна графіка оформлення	Чітка побудова сторінок. Розмір тексту легко сприймається

Відповідність дизайну змісту роботи, єдність стилю в оформленні різних частин презентації	Дизайн зовсім не відповідає тематиці проєкту, а інколи навіть іде всупереч загальному змісту	Дизайн не суперечить загальному змісту проєкту	Гармонійне поєднання дизайнерських знахідок з ідеєю проєкту
---	--	--	---

Модульний контроль проводиться у формі 20 тестових завдань, які включають у себе матеріал із тем 1-9, кожне з яких оцінюється в залежності від рівня складності (загалом 10 балів).

ТЕСТИ є інструментом оцінювання результатів навчання як програмних, так і за освітніми компонентами, вибірковыми дисциплінами, окремими темами. Тестовий формат оцінювання знань і вмінь може бути спрямований на такі типи результатів опанування освітньої програми як знання, розуміння, застосування, вміння аналізувати, надавати оцінку, синтезувати і створювати нові знання і продукти відповідно до рівня і ступеню освіти. Тести можуть бути самостійною формою чи складовою частиною поточного чи/та підсумкового контролю. *Форматом тестового контролю* є $\frac{1}{4}$ MCQ, що передбачає 1 правильну відповідь із 4 запропонованих і відсутність відкритих питань для уникнення суб'єктивності оцінювання.

Самостійна робота (СРС) – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються здобувачем освіти під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Вона є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи.

СРС за дисципліною «Римське право» здійснюється у формі пошуково-аналітичної роботи, а саме роботи з першоджерелами, літературними джерелами та інформаційними ресурсами мережі Інтернет. Основна мета виконання СРС – дослідження першоджерел, що дасть змогу у здобувачів сформувати цілісні знання щодо предмету, завдань і методології курсу «Римське право»; сформувати системні знання щодо динаміки становлення і розвитку прав держави та права.

СРС передбачає виконання комбінованої письмової роботи, що складається із:

- теоретичних питань, на які необхідно дати вичерпну відповідь із посиланням на конкретні джерела,
- розв'язання ситуаційних завдань;
- тестових завдань щодо навчального матеріалу, який включає дисципліна «Римське право».

СРС оцінюється в 10 балів:

3 бали – теоретичні питання;

3 бали – тестові завдання;

4 бали – ситуаційні завдання.

Підсумковий контроль може мати наступні форми (на вибір здобувачів освіти за погодженням з викладачем):

1) екзамент в усній формі (екзаменаційний білет містить 3 теоретичних питання, кожне з яких оцінюються в 13,3 бали) (максимально 40 балів);

2) призове місце на всеукраїнському конкурсі наукових робіт за тематикою дисципліни (максимально 40 балів);

3) призове місце на всеукраїнських/міжнародних змаганнях за тематикою дисципліни (максимально 40 балів);

4) опублікування наукової статті за тематикою дисципліни (максимально 20 балів), зразок оформлення статті за посиланням - <https://tinyurl.com/yez6wfg>,

перелік наукових фахових видань України - <https://mon.gov.ua/storage/app/media/atestatsiya-kadriv-vyshchoi-kvalifikatsii/2021/02/perelik-fakhovikh-vidan.doc> ;

5) опублікування тез доповідей на всеукраїнській чи міжнародній конференції за тематикою дисципліни (максимально 10 балів за 1 тези), зразок оформлення тез - http://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=2925.

Загальна сума балів з дисципліни складається з суми балів поточного та підсумкового контролю. Бали, отримані здобувачем освіти за поточний і підсумковий контроль, вносяться до відомості, підсумовуються та на їх основі виставляється загальна підсумкова оцінка знань, а саме:

організаційно-навчальна робота в аудиторії – 40 балів,

самостійна робота – 10 балів,

модульний контроль – 10 балів,

підсумковий контроль – 40 балів.

Мінімальна кількість балів за вивчення дисципліни – 60 балів, максимальна 100 балів.

Календарний план викладання дисципліни «Римське право»

Тиждень/ дата/ години	Тема	Форма проведення заняття	Завдання (матеріали до практичних занять містяться на порталі юридичного факультету у папці дисципліни)	Термін виконання (дата і час)	Мак кількість балів
Змістовний модуль 1 (28 балів)					
1 тиждень, 4 години	Тема 1. Поняття, предмет, система римського права	Лекція	Ознайомлення до лекції з питань: Структура і система римського права. Поняття та предмет вивчення щодо римського приватного права (jus privatum), його характерні ознаки і відмінності від публічного права (jus publicum). Етапи розвитку римського права.	1 тиждень	3
	Тема 1.	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 1; завдання за вказівками викладача	1 тиждень	
2 тиждень, 4 години	Тема 2. Джерела римського права	Лекція	Ознайомлення до лекції з питань: Звичаєве право. Закони XII таблиць. Закони (leges): постанови народних зборів, сенатус-консульти, імператорські конституції. Плебейські рішення. Едикти магістратів. Видатні римські юристи: Гай, Павел, Папініан, Модестін, Ульпіан.	2 тиждень	3
	Тема 2.	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 2; завдання за вказівками викладача	2 тиждень	
3 тиждень, 4 години	Тема 3. Особи у римському приватному праві	Лекція	Ознайомлення до лекції з питань: Поняття особи. Правоздатність та дієздатність осіб. Правове становище римських громадян. Правове становище латинів, переґринів, вільновідпущеників та колонів. Правове становище рабів. Юридична особа в римському приватному праві.	3 тиждень	3
	Тема 3.	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 3; завдання за вказівками викладача	3 тиждень	
4 тиждень, 4 години	Тема 4. Сімейний статус фізичної особи	Лекція	Ознайомлення до лекції з питань: Римська сім'я. Агнатське та когнатське споріднення. Шлюб. Правовідносини подружжя. Правовідносини батьків і дітей.	4 тиждень	3

	Тема 4.	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 4; завдання за вказівками викладача	4 тиждень	
5 тиждень, 4 години	Тема 5. Захист суб'єктивного права	Лекція	Ознайомлення до лекції з питань: Форми захисту прав. Види римського цивільного процесу. Поняття і види позовів. Позовна давність. Спеціальні засоби преторського захисту.	5 тиждень	3
	Тема 5.	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 5; завдання за вказівками викладача	5 тиждень	
6 тиждень, 2 години	Тема 6. Речі та речові права: загальні положення	Лекція	Ознайомлення до лекції з питань: Поняття та класифікація речей у римському праві. Співвідношення понять товар і річ. Поняття майна. Поняття, загальна характеристика та види речових прав	6 тиждень	3
	Тема 6.	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 6; завдання за вказівками викладача	6 тиждень	
7 тиждень, 4 години	Тема 7. Володіння	Лекція	Ознайомлення до лекції з питань: Загальне вчення про володіння у Стародавньому Римі. Виникнення і припинення володіння (посідання). Види володіння. Захист володіння	7 тиждень	2
	Тема 7.	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 7; завдання за вказівками викладача	7 тиждень	
			Модульна контрольна робота № 1		
Змістовний модуль 2 (32 балів, з них СРС – 10 балів)					
8 тиждень, 4 години	Тема 8. Право власності	Лекція	Ознайомлення до лекції з питань: Поняття права власності. Види права власності. Спільна власність. Способи набуття права власності. Обмеження права власності. Припинення права власності. Захист права власності.	8 тиждень	3
	Тема 8.	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 8; завдання за вказівками викладача	8 тиждень	
9 тиждень, 4 години	Тема 9. Права на чужі речі	Лекція	Ознайомлення до лекції з питань: Поняття та види прав на чужі речі. Сервітут (право обмеженого користування чужим майном). Емфітевзис	9 тиждень	3

			(право користування чужою земельною ділянкою сільськогосподарського призначення). Суперфіцій (право користування чужою земельною ділянкою для забудови в межах населеного пункту). Заставне право		
	Тема 9.	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 9; завдання за вказівками викладача	9 тиждень	
10 тиждень, 4 години	Тема 10. Загальні положення про зобов'язання	Лекція	Ознайомлення до лекції з питань: Поняття та загальна характеристика зобов'язання. Види зобов'язань. Сторони у зобов'язанні. Підстави виникнення зобов'язання. Зміст зобов'язання. Виконання зобов'язання. Припинення зобов'язання.	10 тиждень	3
	Тема 10.	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 10; завдання за вказівками викладача	10 тиждень	
11 тиждень, 4 години	Тема 11. Договори: загальні положення	Лекція	Ознайомлення до лекції з питань: Поняття і види договорів у Стародавньому Римі. Зміст договору. Умови дійсності договорів. Укладення договорів.	11 тиждень	3
	Тема 11	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 11; завдання за вказівками викладача	11 тиждень	
12 тиждень, 4 години	Тема 12. Окремі види договірних зобов'язань	Лекція	Ознайомлення до лекції з питань: Вербальні контракти. Літеральні контракти. Консенсуальні контракти. Реальні контракти. Безіменні контракти.	12 тиждень	3
	Тема 12.	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 12; завдання за вказівками викладача	12 тиждень	
13 тиждень, 4 години	Тема 13. Позадоговірні зобов'язання	Лекція	Ознайомлення до лекції з питань: Квзіконтракти. Становлення поняття та загальна характеристика зобов'язань із деліктів. Класифікація зобов'язань із деліктів. Квзіделікти.	13 тиждень	3

	Тема 13	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 15.	13 тиждень	
14 тиждень, 4 години	Тема 14. Спадкове право	Лекція	Ознайомлення до лекції з питань: Поняття і види порядків спадкування. Спадкування за заповітом. Спадкування за законом. Прийняття спадщини. Легати та фідеїкоміси. Захист спадкових прав	18 тиждень	2
	Тема 14	Практичне заняття	Практичні завдання до Теми 14; завдання за вказівками викладача	18 тиждень	
			СРС		10

Система оцінювання результатів навчальних досягнень:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D		
60-66	E	задовільно	
0-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Грубінко, А.В., Римське право зарубіжних країн. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 2014. 367 с.
2. Римське право зарубіжних країн: підручник для студентів вищих навч. закладів / Л. М. Маймескулов, Д. А. Тихоненков, В. В. Россіхін, С. І. Власенко; за ред. Л. М. Маймескулова. Харків: Право, 2013. 520 с.
3. Калюжний Р. А., Вовк В. М. Римське приватне право: підруч. К.: Атіка, 2012. 408 с.
4. Макарчук В. С. Римське приватне право: навч. посіб. - вид. 2-ге, доп. - К.; Х.: Атіка; Право, 2015. 256 с.
5. Орленко, В.І. Римське право зарубіжних країн: посіб. для підготовки до іспитів. К.: Ін Юре. 2015. 389 с.
6. Підопригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право: підруч. - 3-тє вид. - К.: Юрінком Інтер, 2013. - 528 с.
7. Римське приватне право: навч. посіб. [Упоряд.І. В. Тетарчук, Т. Є. Дяків]. - К.: ЦУЛ, 2013. - 136 с.
8. Римське приватне право: навч. посіб. [Упоряд.І. В. Тетарчук, Т. Є. Дяків]. К.: ЦУЛ, 2015. 136 с

Допоміжна література

1. Вовк В. М. Угода про примирення в римському праві (соціокультурний контекст). Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2021. Вип. 65. С. 407-410.
2. Габаковська Х. Характерні особливості впливу римського права на правові системи Західної Європи. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія : Юридичні науки. 2016. № 855. С. 136-141.
3. Ємельянова Л. В. Розвиток системи забезпечення зобов'язань у римському праві від законів XII таблиць. Соціально-гуманітарний вісник. 2020. Вип. 35. С. 106-108.
4. Зозуля Є. В. Римське право як ідеологічна парадигма західної традиції права. Правовий часопис Донбасу. 2018. - № 3. С. 19-24.

5. Мілевський О. Інститут емансипації за римським та сучасним цивільним правом. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 5. С. 57-61.
6. Поліщук М. Г. Правове регулювання майнових відносин подружжя в римському приватному праві. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2017. Вип. 47(1). С. 155-158.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Офіційний сайт Верховної Ради України – [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
2. Офіційний сайт Президента України - <http://www.president.gov.ua>.
3. Урядовий портал (Офіційний сайт Кабінету Міністрів України) - <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Національна бібліотека імені Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>.
5. Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва - [http:// www. library.vn.ua](http://www.library.vn.ua).
6. Сайт журналу «Право України» - <http://www.pravoua.com.ua>.
7. Сайт журналу «Журнал східноєвропейського права». - <http://easternlaw.com.ua/uk>.
8. Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. серія юридична. - <http://law.lnu.edu.ua/research/our-publisher>.
9. Інтернет-видання «Юриспруденція он-лайн» - <http://www.lawyer.org.ua>.
10. Інститут законодавства Верховної Ради України - <http://www.instzak.rada.gov.ua>.
11. Газета «Урядовий кур'єр» - <http://www.ukurier.gov.ua/uk/>
12. Газета «Голос України» - <http://www.golos.com.ua>.
13. Навчальні матеріали он-лайн - <http://www.pidruchniki.com/pravo>.
14. Ізборник. Першоджерела. - <http://litopys.org.ua>.
15. Радник. Український юридичний портал. - <http://radnuk.info>.

Викладач:

В.о. завідувача кафедри

Гарант освітньої програми:

Юрій ГОЦУЛЯК

Юрій ГОЦУЛЯК

Ольга ТУРЧЕНКО